

Proč se traduje, že Cheiron T založili nějací fetišci

TÁBOR - I když se historie tábořského komunitního centra pro děti a mládež Cheiron T počítá od roku 1997, skutečné kořeny této obecně prospěšné společnosti vznikly mnohem dříve. A protože generace zakládající Cheiron už byla vystřídána novou generací, nemůže být na škodu zavzpomínat na atmosféru tehdejší doby. Její odkaz by i dnes mohl být inspirující. Osobou nejpovolanější je Jiřina Svobodová (40), která se na vzniku Cheironu podílela, šest let byla jeho ředitelkou a nyní působí jako předsedkyně jeho správní rady.

Ríká se, že Cheiron T se zrodil díky poezii v Táboře. Je to tak?

Ano, na úplném začátku bylo moje setkání s Američankou Gwendolyn Albert Hubkou před rovnými patnácti lety. Pracovala jsem jako sekretářka na Tábořském soukromém gymnáziu a Gwen tam přišla učit anglickou konverzaci. Uměla už tehdy výborně česky, daly jsme se do řeči a já se dozvěděla, že bydlí ve Ctiborově mlýně, kde sídlí nadace Cesta, a že kvůli tomu má zdravotní potíže, protože tam bylo chladno a vlhko. Navrhla jsem jí, ať bydlí se mnou, v bytě v paneláku na „Sojčáku“. Bydlety jsme spolu asi dva roky, Gwen byla ohromně tolerantní a tvůrčí společnice. Zajímala se o literaturu, hlavně o poezii. Řekla mi, že v Americe organizovala čtení poezie, že by to ráda zkusila i v Táboře a vymyslela pravidelné akce s názvem Večery poezie. To mě hodně zaujalo, protože i já jsem něco jako básně psala.

Takže jste je Gwen nabídlá?

Ani náhodou! Gwen nejspíš do dnes neví, že jsem kdy něco psala. Moje texty, které jsou dnes zavřené v deskách ve skříní, četlo celkem asi jen pět lidí.

Kdo tehdy četl na Večerech poezie jako první?

Můj kamarád Radovan Polanský, bylo to v restauraci Žralok. Pak jsme přesídlili ke Kalichu. V Táboře byla taková akce novinka, chodilo na ni hodně lidí, mezi nimi kamarádi účinkujících. Gwen organizování skvěle zvládla, získávala od diváků další kontakty a pak jsme každého zvali na další akce. Večery byly velmi pestré – kromě básníků na nich vystupovali i hudebníci a divadelníci.

Jakým způsobem jste rozesílali pozvánky? Mobily mělo málo lidí a internet byl u nás v plenkách.

Pozvánky měly papírovou podobu, vytvářeli nám je výtvarně nadaní přátelé, kopírovali jsme je na obyčejné černobílé kopírce a roznášeli zájemcům domů i do zaměstnání. Mímotábořským jsme je posílali poštou, na poštovné jsme se vždycky nějak složili, a zároveň jsme adresáty vybízeli, aby informace sdělili co nejvíce lidem. Všichni byli nadšení a fungovalo to. Brzy jsme se do prostor Kalicha nevešli, a tak jsme oslovili rockový klub Orion. Tam jsme seznámili s Martinem Tlapou a Markem Lexou, kteří tam pracovali a byli myšlenkou poezie v „rozkáči“ nadšení.

To je sice zajímavé, nicméně kde se nám začne z Večerů poezie rýsovat Cheiron?

Právě v Orionu. V něm se poezie rozběhla naplno, mělo to velice tvůrčí atmosféru a občas se stávalo, že lidé, kteří si předtím psali jen do šuplíku, se osmělili a začali veřejně číst svoje verše. Ale na akcích se také začali objevovat mladí lidé, kteří měli problém s drogami. Předtím se o drogách příliš nemluvalo, a najednou zažívaly rozkvět, byly snadno dostupné, mladí s nimi experimentovali, ale nikdo v Táboře jejich situaci odborně neřešil. Nikdo se s takovými lidmi nezabýval do doby, dokud se nepropadli na úplně společenské dno. Vymysleli jsme, že vytvoříme pořad, ve kterém mladé lidi o nebezpečí drog poučíme, ale uděláme ho ve stylu Večerů poezie: aby se hovořilo řečí mladých a aby tam nebyly jen přednášky odborníků, ale i hudba a výtvarné umění inspirované drogami. Prostě aby ohrožení lidé přišli na umění a zároveň se dozvěděli něco o osvětě. Nakonec se z toho v Orionu zrodil týdenní festival s názvem Drogy a umění, během něhož si bylo možné nechat třeba udělat i testy HIV. O akci byl velký zájem a přišlo hodně lidí. Bylo to v lednu 1996.

Jak jste na projekt získali peníze?

Vzpomněla jsem si, že Dana Šafránková z tábořského okresního úřadu předtím organizovala osvětové pořady o drogách v bývalém klubu Bunkr na Píseckém rozcestí. A tak jsme se za ní vypravili, jestli by nám nějak neporadila. Vysvětlila nám, že nejdříve musíme napsat plán projektu a vyčíst, kolik bychom na jednotlivé záležitosti potřebovali. Začali jsme se tedy s Martinem, Markem a Mírou Váňou scházet dopoledne v Orionu a vymýšlet. To bylo poprvé, kdy jsem nějaký projekt vytvářela. Pak jsme opět šli na referát kultury. Jednali jsme s úředníky o financování a při tom jsme si všimli, že tam sedí cizí paní a pozoruje nás. Nejdříve jsme si jí nevšimli, ale ona nám po chvíli začala pokládat otázky, které jsme nečekali – proč lidé jako my dělájí takovou akci a čeho tím chceme dosáhnout. V duchu jsme si říkali, co je jí do toho? Navíc si nás hodně podivně prohlížela. Kluci jí brzy začali dávat najevo, že se s ní nehodlají bavit, protože mají své práce dost, a tak jsem nakonec odpovídala ze zdvořilosti jenom já. Z tváře té paní jsem ale vycítila, že je poněkud zklamaná.

Kdo to byl?

Doktorka Zuzana Havrdová učila v té době na Fakultě sociologie v Praze a hodně se zajímala o komu-

nitní práci a přístup. Vzdělávala se také v zahraničí. Pak si vytvořila vlastní projekt o mapování sociální situace v některých městech České republiky. K financování oslovila fond Phare a ten jí určil města, která má konkrétně zmapovat. Mezi nimi byl i Tábor. Právě když jsme šli podávat návrh projektu a žádost o grant, doktorka Havrdová přijela do Tábora s cílem zmapovat sociální situaci mezi lidmi s problémy. Musela oslovit instituce, aby získala kontakty na ohrožené lidi a místa, kde se scházejí. V Táboře, který dosud neznala, nejdříve zašla na okresní úřad a tam, jak nám později vyprávěla, jí řekli: „No to máte ale štěstí, paní doktorko! Právě za chvíli sem přijde parta mladých narkomanů a představte si, že oni sami si vymysleli takový program o těch drogách, o té prevenci. Tak si tu na ně počkejte a hned si je vyzpovídejte.“ A od té doby se asi začala sdávat mylná informace, že Cheiron založili nějací fetišci... Doktorka Havrdová, když nás zpovídala, přemýšlela, kdo z nás asi fetuje. U kluků si nebyla příliš jistá, ale u mě byla přesvědčena, že nejsem narkoman. A proto byla zklamaná, že nenašla „své“ lidi a v duchu si říkala: To je k ničemu, z toho nic nebude. My jsme si pak samozřejmě s paní doktorkou všechno vyjasnili, a byla to právě ona, kdo nám vysvětlil, jak máme správně postupovat, abychom dokázali naplno uskutečnit myšlenky, které byly v našem projektu vlastně jen naznačené.

Jak to doktorka Havrdová všechno rozpoutala?

Pozvala nás nejprve na společnou schůzku na okresní úřad, kde se sešli všichni, kdo tehdy v Táboře chtěli něco udělat pro sociální oblast. Bylo tam asi 40 lidí z nejrůznějších oblastí a profesí. Kromě toho přizvala i své dva zahraniční kolegy, kteří přednesli přednášku o praktické komunitní práci. Pro mnohé to bylo poprvé, kdy něco podobného slyšeli a zaspávali řečníka otázkami. Nakonec nám řekl, abychom si všechno nechali projít hlavou a kdo chce, aby přišel na další schůzku. Konala se v Klokotech v Emauzích, kde nám vyšel vstříc otec Zdeněk Čížkovský, starý pán, ale na české poměry neskutečně otevřený, protože prožil 40 let na misiích v Africe. Na tuto schůzku už nás přišlo asi jen 15; byli to právě ti, kteří něco chtěli doopravdy udělat. I tohle jádro se proměňovalo, ale pod vedením doktorky Havrdové cíleně pracovalo. Především nás naučila, že na vyřešení problému nemáme čekat, až to někdo někdy udělá „shora“. Máme se sami zapojit, najít problémové lidi a říct jim: Pojďte s tím něco dělat. A zároveň svůj cíl prakticky uskutečňovat. To je komunitní přístup. Tehdy jsme se postupně všichni shodli, že problémem v Táboře jsou mladí lidé, kteří žijí bezcílným způsobem života, a tím jsou i ve snadném ohrožení

Jiřina Svobodová

drogami. Vznikly čtyři tvůrčí skupiny, které rozvíjely svoje pojetí, jak těmto lidem pomoci. Jedna skupina si dala za úkol projekt Plácky. Přemýšleli, jak proměnit volná a nevyužitá venkovní místa v Táboře na prostory pro trávení volného času. Nemělo se jednat o budování hřišť, ale míst, kde se mladí budou setkávat a někdo jejich činnost povede. Další projekt se jmenoval Džíny, s cílem naučit mladé, jak si mají sami shánět brigády a pak si za vydělané peníze koupit třeba džínu. Třetí projekt byla Linka bezpečí, která v Táboře nikdy předtím neexistovala a dosud neexistuje. A čtvrtým projektem, na němž jsem se podílela i já, bylo sehnat nějaký objekt pro setkávání a tvořivou činnost mladých lidí. Všechny projekty pracovaly současně, postupně se prolínaly a odpadávaly, až nakonec zcela převážil poslední jmenovaný projekt, ze kterého později vzešel Cheiron T, ale to by bylo povídání na další rozhovor.

Co dnes dělají zakladatelé uvedených projektů?

Gwen asi po dvou letech, co se Večery poezie zdárně rozběhly, odešla natrvalo do Prahy a věnuje se sociální oblasti. Organizování Večerů pak převzala Magda Vlková a po ní Markéta Šachová. Měla jsem radost, že projekt běžel ještě dlouhá léta svým životem a už se pak ani nevědělo, kdo stál na jeho začátku. Dokonce i akce Drogy a umění stále pokračuje a dnes se jmenuje Životaumění. Doktorka Havrdová položila základy praktické komunitní práce v Táboře a pak pokračovala v tomto svém projektu po dalších městech. V současnosti vede obor Řízení a supervize sociálních a zdravotnických organizací na Fakultě humanitních studií UK. Všechny z té nepřehledné řady lidí, kteří se podíleli na cestě ke vzniku Cheironu, bychom už asi dohledali těžko. Byl to dlouhý a úžasně tvůrčí proces a já jsem moc ráda, že jsem byla u toho.

Text a foto Josef Musil